

Balua pili jaka Pauli kwaka Timoti Ulongulelu

Balua ja pili kwaka Timoti ndi balua ja pili kuandikwa na Pauli kunzende mmbotee waki Timoti. Balua ja pili kwaka Timoti jaandiki Pauli pajwahegali kuhiki mwisu wa womi waki. Kipindi se hesi jwabi ku kipungu ku Loma, mu lipungu 1:16. Pauli jwabi nu ukosi na Timoti na muda wingi ankema ngati mwana waki, mu lipungu la Pilimini 2:22, 1 Timoti 1:2, 1:18.

Balua jenze ndi kati ja balua nsesi yaka Pauli yeanhandaki mundu jumujumu na ngase ju liandaki likundi la bandu ba bunhobale Kilisitu. Balua yengi itatu ngati balua ju utumbuli kwaka Timoti na balua kwaka Titu na balua kwaka Pilimini. Kipindi balua ja pili kwaka Timoti pa jabia jitenda kuandikwa Bandu ba bunhobale Kilisitu babii mu ubambu ukolingu uku Loma babia atenda kung'alika. Kuwesikana jeniejije ndi jabia ndaba jaka Pauli kubekwa mu ligelesa na ndi anhandakia Timoti kumpwagi juhinakalia mang'aliku. Ngati he kwabia mu kitabu su utumbuli kwaka Timoti, Pauli ankanakia majambu gingi ga mabole gi isoli, mu lipungu 1 Timoti 1:16-18. Ampwagila kabee Timoti kupwaga kwiikuba ni kipindi su kung'alika kulongi jabu, mu lipungu la 3:1

Gagabii nkati

Pauli jutumbuli balua jaki su kunndamuki Timoti, mu lipungu la 1:1-2. Nukumpwagi ma-

jambu gajupalika kupwaga, mu lipungu la 1:3-18.

Ndi ampwagi Timoti mang'aliku gagiipitila nu kumpwagi juhinakalia, mu lipungu la 2:1-13.

Ndienu ampeke mabole goti nukamu, mu lipungu 2:14-26.

Kabee anndakali kuhenga majambu gilia gagahika nu kumpeke indela jejipalika kuhenga, mu lipungu la 3:1-4; 8.

Pauli jujomule su kumpeke malagalaki gaki mweni Timoti, mu lipungu la 4:9-24.

¹ Nepani Pauli, jojuwe Sapanga japala nguba ntumi waka Yesu Kilisitu ili nandila womi gojutu-lagi mu kuhangangana na Yesu Kilisitu.

² Nuguhandaki wehapa wamwanangu jonugupai wa Timoti. Nukulobe waamboni waka Sapanga nu lukwali kuhuma kwa Atati bitu Yesu Kilisitu Bambu witu.

Kusengu na malobi kukugangamalisa mwoju

³ Nunsengu Sapanga jonuntumaki kwa moju sapi ngati ebahenga aseja bitu, nunsengu kila pangomboka mu kuloba kwangu ikilu na muhi.

⁴ Ngomboka maholi gaku na ndogule ngamaa kugubona, ili dwelakiya ndogule.

⁵ Nukukomboka kuhobale kwaku kwa sakaka, kuhobale kojubii naku mbuja waku Loisi, na kabee, amabu baku Euniki. Manya wehapa kabee gubi naku.

⁶ Ndi ndaba nugukombuke nhendaliya kukihenge lihengu sapi nhupi jejugupeki Sapanga kipindi panugubekila maboku gangu panani jaku.

⁷ Ndaba Sapanga ngasejutupekia Loho juku kuhola ila loho ja makili ju upali na mwoju ukulilongosa.

⁸ Ndienu, wiibona iyonni kupwaga gawagabweni nu kujoana kupete Bambu witu, wala wiibona iyona ndaba jangu jojubii mpungwa ndaba jaki. Lakini guhangangana mu mang'aliku ndaba ji Lijambu la Amboni, kulengana makili gagujupeki Sapanga.

⁹ Jombi jutuokua nukutukema ili tutama maisa ga sapi, nga ndaba jukupalika kwa mahengu gitu, ila ndaba ja waamboni waki. Jutupeki uamboni waka Sapanga we hogu ndaba jaka Kilisitu Yesu kabula ji kipindi,

¹⁰ lakini kuyekuliwi kwitu henu kukuhika kwaki nkombosi witu, Yesu Kilisitu. Jombi jukomiki makili ga kuwa, ni kwi indela ji Lijambu la Amboni jalangia womi wanga na kuwa.

¹¹ Nepani anhangwi mia nu ntumi na mmbola ndaba jukulandi Lijambu la Amboni,

¹² nane ng'alika kwa majambu ganga ndaba heji. Lakini mii na malangu gango ndaba numanyi jola, jonunhobale, kabee manya jombi jakilonda sapi sindu sejumbeki, mpaka lisoba lela.

¹³ Kamula nganganganga mabole ga Sakaka ganuguboliki nukuhigali mu kuhobale nu upali gogubii mu kujongana na Yesu Kilisitu.

¹⁴ Lijambu la amboni lela lebugupekiya ulilonda kwa makili ga Loho gaka Sapanga jojutama nkati jitu.

¹⁵ Ngati egumanyiki, bandu boti nkoa uku Asia aneili, kati jabu koni naka Fugeli na Helumogene.

¹⁶ Bambu jaabonila ikia aka kilongu baka Onesipoli, ndaba jandogule mmwoju mala jingi, wala ngasejabona iyonni ndaba nabii mukipungu,

¹⁷ ila ejahika pe ku Loma, jatumbuliya kunda-puta ngamaa mpaka pajamona.

¹⁸ Bambu anzangatiya kupata ikia jaka Sapanga mu lisoba lela! Nawehapa gumanyiki sapi gingi gajahengila ku Epesu.

2

Nndonda jojuhobaleka waka Yesu Kilisitu

¹ Ndienu, wehapa wamwanangu, gubiya na makili mu uamboni waka Sapanga gotupata mu kujongana na Yesu Kilisitu.

² Jukua mabole gala gawaanyoa nakatangasa palongi jinu na bandu babagabona nu kugajoa bingi, ugakabisa kwa bandu bahobaleka, babii nu uwesu kabola bangi.

³ Hangangana mang'aliku pamu na nepani ngati alonda bahobaleka baka Yesu Kilisitu.

⁴ Alonda mungondu ajepana ni lihengu la masoba gahenu, ili juwesa kumpendesa nkolongu wa alonda.

⁵ Jojujombateka imbelu jokapi nga kuwesa nukupata nhupi jukuwesa ngati ananga jakapwatalii malagalaki gu kujombateka hoku.

⁶ Nndemi jojuwe juhengiki lihengu likolongu kupata pandu pu uwanzu ukuhusa.

⁷ Holaliya ganiaga gambwagiki, ndaba Bambu jaguwesisa guelelawa kila sindu.

⁸ Gunkombuka Yesu Kilisitu jojuyokiki kuhuma bandu baawii, jojabii mu kibelevu saka Daudi, ngati elipwagiki Lijambu la Amboni lenandi,

⁹ na jejuje ndaba jaki nepani ng'aliki na angongiki minyolu ngati nehalabana. Lakini lilobi laka Sapanga ngaseliwesi kukogwa minyolu.

¹⁰ Ndaba nhinakali kila sindu ndaba ja bandu bahaguliwi na Sapanga, ili bombi kabee apata ukombosi gogupatikana kwi indela jaka Yesu Kilisitu, na goguwe guleta ukolungu wa yaka petapeta.

¹¹ Upwagi gongo ndi wasakaka:

“Ana twakuiki pamu najombi,
twitama kabee pamu najombi.

¹² Ana tuhendali kunhinakali,
twilongua kabee pamu najombi
Ana tukaniki,
najombi kabee jwiitenda kutukana.

¹³ Anatukosiki kuba totuhobaleka,
jombi jihigaliya kuba jojuhobaleka,
ndaba jombi ngakuwesa kulikana mweni.”

Jojuhenga lihengu jojujetakiwa na Sapanga

¹⁴ Ndienu, akombukiya bandu baku majambu haga na kukana palongi gaka Sapanga aleka ing'omu panani ja malobi. Ing'omu we hogu ngasegupalika, ila guleta kuhalabana nkolongu kwa bala babugujoa.

¹⁵ Kasana kulilangi gujetakiwi palongi jaka Sapanga ngati jojuhenga lihengu jojuwe ngasejubona iyon kupete lihengu laki na jojuwe jupundisa sapi malobi ga sakaka gaka Sapanga.

¹⁶ Jepana na malobi giliya ni giking'ang'a ganga kuhuma kwa Sapanga, ndaba haga gajonzukee bandu kwaabeka kutali na Sapanga.

¹⁷ Mabole ge haga ngati kilonda selikula nhyega. Kati ja bandu be haba baboliki haga ni Himenayo na Pileto.

¹⁸ Haba ajilei indela ja sakaka, nu kuhalabana kuhobale kwa bandu bangi sukupwaga kuyoka kwitu guhengiki.

¹⁹ Lakini nsingi gojusengiki Sapanga gubii nganganganga, na panani jaki ahandiki malobi haga: “Bambu jaamanyiki bala baabii baki,” na “Kila jojupwaga jombi ndi Bambu, ndi kupalika julekana nu ubaja.”

²⁰ Mnyumba ngolongu ibii yombu hingi na indu ya kila namuna: Yengi alenganaki na madini ya zahabu na madini ga feza, yengi yi imbau nu yu utopi, yengi ya matumisi gi hisima na yengi ya matumisi gaka kawaida.

²¹ Ndienu, ana mundu jalinyambisa sukulibeka kutali na yombu yoti yanga ni isima, jibiya sombu sa matumisi ga kajika, ndaba atei kunhagu ndaba ji lihengu laka Sapanga na ampala Bambu na jubii tayali kila lihengu la amboni.

²² Jepana na ndokule iliya yu ukombu, gukasana kuhenga majambu gagajetakewa na Sapanga nu kuhobale nu upali nu lukwali pamu na bandu boti babube andoba Bambu kwa mwoju wa sapi.

²³ Kotuka ubisi uking'ang'a nu king'ang'a, gu-manyiki haga galeta milomu.

²⁴ Ntumi waka Bambu jiikuba ni milomu. Ju-palika kuba mpoli kwa bandu boti, mmbola jwa

amboni nu jukuhinakali,

²⁵ jupalika kuba mpoli pajalakali abaja baki, ndaba pangi Sapanga jaapekiya mbekenyu jukujetake na kugaleka mahakau, nukugumanya usakaka.

²⁶ Papuje mawasu gabu gaakelubukiya kabee, biikwelapuka muntegu wii Lijobi jojajonziki na kahenga bagajetakiya gajupala jombi.

3

Masoba ga mwisu

¹ Kombuka ana, mu masoba ga mwisu kwiibiya ni kipindi sa mang'aliku.

² Bandu biibiya babilipala beni na baapala lupija, babililumbali, baabii ni ing'omu, na babuntondo Sapanga, banga kwaajoane atati na amabu na banga kunsengu na banga ba sapi,

³ banga nu upali, banga ni ikia na bini isoli na banga kuwesa kulilongosa beni na bandu akali na banga kupala majambu ga amboni,

⁴ biibiya bandu babaang'anambuka ajabu na baabi ni ing'omu na jwanga kunzogopa Sapanga baatweli kukipuna na bapala hindu yu pundema pani ngani kuliku kumpala Sapanga.

⁵ Sakunza biiponikana ngati bandu babumpai Sapanga, lakini bagakana makili gaki. Jepana nakanopi na bandu ba namuna heji.

⁶ Bangi babu ajenda mu manyumba ga bandu na kwaakamu akabomba ang'ang'a baakamuliwi ni misigu ja mahakau na baalongoswa na ndokule ya kila aina.

⁷ Akammbomba haba alenga kila lisoba kuli-bola lakini ngaseawesa kuiki umanyi wasakaka we hogu.

⁸ Bandu be haba agupenga usakaka ngati Yane na Yambule ebumpenga Musa. Haba ndi bandu bana malangu gagahobiki na baahobale kwiisoli.

⁹ Lakini ngabiwesi kuendalee ngani ndaba ung'ang'a wabu wibonikana pangwendu kwa boa. Ndi ekwikuba kwaka Yane na Yabule.

Malagisu ga mwisu

¹⁰ Lakini wehapa wagapwatiki mabole gangu na hembalika kuba nu kupala kwangu mu maisha gangu. Kabee wapwatiki kuhobale kwangu nu kuhinakali kwangu nu upali wangu nu kulendale kwangu,

¹¹ mang'aliku na tabu. Wagamanyi majambu gagambatiki ku Antiokia nu ku Ikonja nu Lusi-tila. Nahinakali tabu ngolongu ngamaa! Lakini Bambu jaokua mu majambu haga goa.

¹² Kila mundu jojupala kutama maisa gu kundumbali Sapanga mukujongana ni kilisitu Yesu kupalika kung'alika.

¹³ Bandu biliya na baalonge isoli na biiendaliya kuba biliya, baakonga bangi na bombi beni bi-itenda kukongwa.

¹⁴ Lakini wehapa uhigaliya mu usakaka agolagola gobukubola nu kuuhobale ngamaa. Waa-manyi bandu bababi aka abola baku,

¹⁵ na gukomboka tumbuka umwana waku, uli-boliki Maandiku gaka Sapanga gaguge gawesa kugupeke umanyi gogukulongosa mu uokovu kwi indela jukunhobale Yesu Kilisitu.

¹⁶ Maandiku goa ga sapi gaka Sapanga gaandikwi ku ulongosi waka Sapanga, na gapaliki kubola usakaka nu kulakali kulenganake makosa nukwaalongosa bandu atama maisa gajupala Sapanga,

¹⁷ ili mundu waka Sapanga jubiya jojutosani, na juwesa kuhenga mahengu goti gaamboni.

4

¹ Nugulagalaki palongi jaka Sapanga na palongi jaka Kilisitu Yesu jojaatemula bandu babii bomi na bakuwiki, na ndaba juhika kundongosa koni jubi Bambu Nkolongu:

² Gulandila malobi gaka Sapanga ganga, gubia tayali kipindi sekipalika ni kipindi sanga kupalika, lakalia kanakiya nukugangamalisa mioju baahinakali na kwaabola sukuhinakali kwoti.

³ Ndaba kihika kipindi sesuse bandu ngabijoane mabole gaki ga sakaka, ila biipwata ndokule yabu beni nu kulibonge aka abola bingi babapwagila majambu gagabi tayali kujowana kwa makutu gabu pee.

⁴ Biikana kujoana usakaka bajing'anambukiya luhomu lwiisoli.

⁵ Lakini wehapa, gubiya mihu mu kila hali na inkalia mang'aliku na henga lihengu la mundu jolulandi Lijambu la Amboni, jomuliya utumi waku woti.

⁶ Ku upandi wangu nepani, mii pambipi ngani kumbia litambiku lelisembaleka ni kipindi sa kuwa kwangu kihikike.

⁷ Ngasini ngamaa mu kusindana, nyomulii sapwali joti nukuhobale kwangu nukutunziki.

⁸ Nahenu, niihigali pena kupata nhupi jukuwesa kutama ngati hejupala Sapanga, seketule jaka Bambu, Jojutemu ngati ejupala Sapanga, jiimbekiya nepani lisoba lela, na wala nga nepani pena, ila bandu boti balingalii su upali kuhuma kwaki.

Malagisu gaka Pauli kwaka Timoti

⁹ Kasana kuhika kwangu nnyata.

¹⁰ Ndaba Dema, jugupai nndema gongo janeka nukujenda ku Tesaloniki. Kilesike jupiti ku Galatia na Titu jupiti ku Dalumatia.

¹¹ Luka kajika jaki ndi jojubii pamba pamu na nepani. Ntaputa Maluko guhika naku, ndaba jwiiwesa kunyangati mu lihengu langu.

¹² Nuntuma Tukiko ku Epesu.

¹³ Pawihika winetila kaputi jangu lenileka kwaka Kupulo ku Tiloa, netila kabee itabu hasa ya ngosi yela.

¹⁴ Pundi jojulenganake hindu ya yoma jobunkema Alekizanda jundendi ubaja wingi; Bambu andepa kulengana na mahengu gaki haga.

¹⁵ Nzepana naku ndaba jugupenga malobi gitu su ukali.

¹⁶ Kipindi panalikengaliya kwa mala ja kwanza nga mundu jojwajema upandi wangu na boa batenda kuneka. Sapanga jukotuka kwaabalangi likosa le heli!

¹⁷ Lakini Bambu jwabii pamu nane, jambekiya makili na hata nawesa kulandi malobi gaka Sapanga, bandu banga Ayaudi bagajowana, kabee naokuliwa mu kutemuliwa kuwa ngati nndomu wi lihimba.

¹⁸ Bambu junhoko na majambu goti giliya, na kunyuku sapi mbaka mu ukolongu waki ukunani kwaka Sapanga. Kwaki gubiya ulumbi yaka petapeta na petapeta! Amina.

Malamuki gukujomulela

¹⁹ Alamukiya Pisikila na Akula, pamu na bandu ba nyumba jaka Onesipoli.

²⁰ Elasito jahigaliya ku Kolintu, najombi Tilofimo nundeka ku Miletu ndaba jabiya nngonzu.

²¹ Henga kanyata kuhika kabula jiki kipindi sikipepu.

Ebulu na Pudensi na Linusi na Kalaudia atenda kugulamuki, ahelahe aka kilongu bangi boti.

²² Bambu jubiya pamu na wehapa mu loho jaku. Nunndobe uamboni waka Sapanga mwabote.

Amatengu **The New Testament in the Matengo language of** **Tanzania: Amatengu**

copyright © 2020 The Word for the World International

Language: (Matengo)

Contributor: The Word for the World Southern Africa

The New Testament in Matengo Language.

The Word for the World

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2025-05-14

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 13 May 2025 from source files dated 14 May 2025

68e6beac-0abf-549f-91d7-ab33f1fb6cd4